Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: M. Emin Kantürk

Idarehanesı: Nuruosmaniye Caddesi No. 54 — Istanbul

15 KASIM 1951 PERŞEMBE

Sayı: 18

İşçi Hakkı

SIYASI MUSTAKIL GAZETE

Şimdilik her ayın 1 inde ve 15 nde Çıkar — Başyazarı: Kemal SULKER — Yıl: 1 — Fiyatı 10 Kuruş

Deniz, Tarım ve Basın işçileri için Kanun Tasarıları Hazırlığı Başladı

Tarım işçilerinin işsiz kalmasını önleyecek hükümler yeni tasarıda yer alacak

Iş kanunu da değiştirilecek

Cumhurbaşkanının grev ve sendikalar kanunundan bahsetmemesi bu tasarıların bu yıl çıkarılmıyacağı şeklinde yorumlandı

Cumhur Başkanı Celâl Bayar, Büyük Millet Meclisinin dokuzuncu dönem ikinci devresinin açılışı münasebetiyle bir saat 45 dakika süren bir nutuk söylemiştir.

Sayın Cumhur Başkanı bu nutkunda iç ve dış politika ile ilgili çeşitli meseleleri anlatmıştır. Bu arada «Tekel» Idaresi hakkında şunları söylemiştir:

«Şimdi «Tekel» den bahhsetmek istiyorum.

Bir devlet monopolü idaresi

(Devamı 3 üncü sayfada)

Işçiler, Bölge Calışma müdürlüğünden şikâyet ediyorlar

Dertlerin sebeplerini yazıyoruz

İşçiler ve Sendikalar Bölge Çalışma Müdürlüğünün faaliyetinden memnun değildir. Bu Bölge Çalışma Müdürlüğünü işgal eden Bedii Süngütayın liyakatsizliğinden veya çalışmamasından değil, kadronun azlığından ve işlerin çokluğundan ileri gelmektedir. Yoksa Kemal Tilkicioğlu, İsmail Akçay, Halis Falay ve nihayet Bedii Süngütay'ın şahısları bahis konusu olsa idi —Kemal Tilkicioğlu müstesna— müdür ve müdür vekilleri ile sendikacıların arası iyi idi. Hepsinin ayrı ayrı değerleri ve takdir edilen mesaileri vardı ve vardır.

Şikâyetleri şöyle hulâsa etmek mümkündür:

1 — Müracaatlara çok geç cevap verilmektedir.

2 — Iş müfettişleri gerekli şekilde teftiş yapamamakta ve işçi-

(Devamı 3 ncü Sayfada)

Sendikalar çoğalırken

M. Emin KANTÜRK

Sayın Cumhur Başkanı Celâl Bayarın yıllık tarihî nutkunda belirttiğine göre memleketimizde hâlen 162 Sendika ve bunlara bağlı 112 bin 800 işçi vardır.

Düne nazaran gittikçe sayıları arta nSendikalarla birlikte elbetteki Sendika Idarecileri de fazlalaşmaktadır. Bu arada göze çarpan nokta bazı Sendikaların Başkanlıklarına ve Yönetim Kurullarına yeni elemanların gelmesidir.

Herkes gibi Sendika İdarecilerinin de kabul etmesi gereken onkta «dünyanın Sultan Süleymana kalmadığı» ve kalamıyacağıdır. Iktidar koltuğu gibi, Yönetim Kurulu Başkanlığı veya üyeliği de gelip geçidir. Çünkü «Mahkeme Kadıya mülk olmaz.»

Bu bakımdan işçilerin teveccühünü kazanarak Sendika İdareciliği mevkiine yükselelnerin bu mevkie lâyı kolduklarını ictaat ve disiplinli çalışma, müsamaha, geniş yüreklilik ve uzak görüşlülük ile isbat etmeleri lâzımdır. Yoksa hakikaten büyük bir şeref mevkii olan Sendika Yönetim Kuruluna ve bu Kurulun Başkanlığına getirilenler «herkesi kör, âlemi sersem» sanırlarsa, gaflet uykusuna dalar, kendilerinden evvel o mevkie yükselenlerde gördükleri hata ve aksaklığı devam ettirirlerse hem işçi dâvalarının hallini geciktirmek gibi bir vebal altına girerler, hem de tarihin müsamaha bilmez şamarını yerlerler.

Şurasını memnunlukla kaydedeyim ki Sendikaların sayıları arttıkça, işçi sınıfının yetiştirdiği bir çok kıymetler, «meçhul» olmaktan çıkıyor ve «tanınmış» birer değer halinde takdir ediliyorlar. Bu arada —hermeslekte, her branşta olduğu gibi— liyakatsizlere, serapa jest, serapa kalıp halinde olan üç beş kişiye de rastlanmıyor değil. Bunu tabiî karşılıyoruz. Çünkü bütün insanlar aynı mevkii aynı ölçüde işgal etmez ve aynı üstün vasıfları taşıyamazlar. Bu bir tabiat kanunudur. Zaten böyle olmasa, Sendikaların Yönetim Kurullarında hiç bir değişiklik olmaz ve aynı şahıslar kaydı hayat şartiyle o makamda kalırlar.

Belirtmek istediğimiz nokta şudur:

Sendikaların sayıları artarken artık kaliteli Sendikacılara olan büyük ihtiyaç da belirmiş bulunmaktadır. Bu sebeple dir ki henüz hepsi de «kendi kendilerinin hocası »olan ve buna rağmen zaman zaman başarı gösteren Sendikacıların Avrupa ve Amerikadaki Sendika Liderleri ayarında birer şahsiyet haline gelmeleri için daha fazla Sendika kültürüne ihtiyaçları vardır. Bu kültüre sahip olmak da kolay değildir. Fakat Türk işçisi her müşkülü yenecek kudret ve üstün kabiliyetteidr. İstikbale güvenle bakıyor ve Sendikaların sayıları artarken kültürlü Sendikacıların da çoğalmasını canı gönülden diliyoruz.

Bu temennimizin tahakkuku Türk işçi sınıfının in[illegible] varıyacak ve yılların bı[illegible]rdiği ıztırapların dinmesini sağlıyacaktır.

Emekliye sevkedilen ihtiyar işçiler beş parasız kaldılar!

Yaşlanmış işçilerin acıklı hâli

Tunçbilek, (Özel) — G. L. İ. Tunçbilek işletmesinde 60 yaşını dolduran işçilerden 15 kişi 55 gün evvel işletme tarafından cebren istifa ettirilerek işletmeden ayrılmaları temin edilmiştir.

Bu işçilerere bu vaziyet karşıısnda İş Kanununun 13 üncü maddesi gereğince verilmesi gereken Kıdem tazminatı verilmeyip sürüncemede bırakılmıştır.

Bu işçiler bu vaziyet karşısında biçar bir durumda bulunup işsiz dolaşmaktadırlar. Bu mağdur ve senelerce müesseseye hizmet etmiş işçilerin KIDEM TAZMINATlarının verilmesi için alâkalı makamların nazarı dikkatini celbederiz.

(M. Y.)

Sigorta genel müdürlüğü hâlâ muhabere ile vak t geçiriyor

Ayancık, (Özel) — İhtiyarlık Sigortası Kanunu gereğince İhtiyarlık aylığı bağlanmak suretile emekliye ayrılan Devlet Orman İşletmesi Ayancık Müdürlüğü kereste fabrikası işçilerine aradan beş ay gibi uzun bir müddet geç-

(Devamı 3 ncü Sayfada)

Ayancık Orman işçileri düşük ücret alıyorlar

Olen ve yaralanan nakliyat işçilerile ilgilenen kimse yok

Ayancık, (Ozel) — Günde 500 metre küp gayrimâmul tomruk kesen Devlet Orman İşletmesi fabrikasında çalışan işçilerin durumu yürekler acısıdır. Havanın her türlü muhalefetine göğüs geren, günde 12 saat çalıştırılan iş-

(Devamı 3 üncü sayfada)

Grev tasarısına yeni bir şekil verilecek

Birlik bir komisyon teşkil etti

Hazırlanan grev kanunu tasarısını müzakere etmek ve fikirlerini bildirmek üzere Istanbul sendikalar Birliğinde mühim bir toplantı yapılmıştır. Bundan bir müddet önce Istanbul Universitesi Profesörleriyle yaptıkları istişarî

(Devamı 3 ncü Sayfada)

Tekel işçilerinin ücretlerinde yüzde 52 bir azaltma oldu

Izmirden bakanlığa yollanan yazı

Tekel Genel Müdürlüğünün fabrikalarda işçilerin yaptığı fazla mesaileri kaldırması üzerine binlerce işçi perişan duruma düşmüştür. Son zamanlarda Hakem Kurulunca verilen karar üzerine işçi ücretlerine yapılan yüzde 30

(Devamı 3 ncü Sayfada)

Sendikalar ve grev müddeti

Roma, (OZEL) — İtalyan hükûmetinin aldığı son kararlar arasında, işçilerin grev haklarının nizama konulması da vardır. Bundan böyle Işçi Sendikaları grevi 48 saat evvelinden bildirmek mecburiyetinde kalacaklardır. Bazı mühim işlerde ise grev sekiz gün evvelinden haber verilecektir. Bu şartlara riayet etmiyenler ceza göreceklerdir.

Beykoz Deri ve Kundura işçilerinin yeni yönetim kurulu

Beykoz Deri ve Kundura Sanayii İşçileri Sendikası Fabrika Yemehanesinde yıllık kongresini yapmıştır. Kongrede Işçi Millet Vekili Ahmet Topçu ile tanınmış Sendikacılar hazır bulunmuştur.

Kongre sonunda Yönetim Kurulu seçimine geçilmiştir. Açık oyla yapılan seçim sonunda sabık Yönetim Kurulu aynen seçilmişlerdir. Bu işçiler şunlardır:

Emin Aklıeren, Omer Çolak, Nuri Şenbalaban, Abdullah Morgen, Niyazi İnanç, Arif Alparslan, Kerim Barlas, Ömer Ercan, Hasan Konurtay, Ali Ansan.

Hepsine başarılar dileriz.

DARILMACA YOK

Tenkide tahammül edemiyen tenkitçiler

İşçi Sendikaları Birliğinin üyeleri zaman zaman hükûmeti Bölge Çalışma Müdürlüğünü, İşçi Sigortalarını, muhtelif işverenleri, hattâ Basını tenkid ederler. Birbirlerini tenkid etmedikleri toplantı ise parmakla sayılıdır.

Fakat bu kadar bol tenkid yapan bir Birliğin bazı üyeleri tenkide tahammül gösteremiyorlar. Kararlarından birisini beğenmiyen bir işçi Sendikasının görüşünü sütunlarına geçiren muharrire çatmak için yarışa çıkıyorlar. Ne imiş efendim? Bu yazı yazılır mı imiş?

Icabında kanunları tenkid etmekten çekinmiyenlerin, başkalarına çuvaldız batıranların bir Işçi Sendikasının iğnesine tahammül etmeleri gerekir sanırım. Üstelik «elçiye zeval yok» derler. Muharrire çatmak, onu kötülemek, hattâ tehdit etmek de Demokrasi icabı mıdır acaba!

Pes doğrusu.

ŞİMŞEK

İşçi Röportajları

Tütün İşçileri Sezon Belâsından Şikayet ediyor

Tongada çalışan hamile kadınlar çocuk düşürüyorlar

Ortaköy Dereboyu caddesi İstanbul Tütün İşçileri Sendikasındayız.

Sendika odasının kapısını açıp içeri girdiğimin farkında dahi olmamışlardı...

Etrafa baktım, Yönetim Kurulunu teşkil eden arkadaşların ekseriyeti odada idi...

Geniş bir sükûta bürünmüş odada oturan işçi arkadaşlarım düşünüyorlardı...

Bir ara Sendika Başkanı İbrahim Atılal: «Evet arkadaşlar. Acıdır fakat hakikat.» diye söylendi.

Merak ettim: «Acı hakikat neymiş?..» Sendika Başkanı Atılal, tütün işçisinin sosyal ıztıraplarını anlatmaya başladı:

«— Bizim branşta derd mi ararsınız? Hangisini anlatacağımı âdeta şaşırıyorum.

Hepsini anlatmaya halksam, sizi sıkmaz mıyım?» dedi ve ilâve etti:

«— Tütün işçisinin en büyük derdi sezon belâsıdır. Bu sezon belâsına bir çare bulmak lâzım! İstanbulda Tütün branşı olacak dört sendika hâlindeyiz. Bunların ikisi Tekel, ikisi de hususî sermayenin işçilerinden müteşekkildir. Dertlerimiz, branşlarımız aynı olan diğer kardeşlerimize nazaran biz, hususî sermayede çalışan işçilerin bir de sezon belâsı vardır.

Tekel İdaresinde çalışan işçi arkadaşlarımızın böyle bir korkusu yoktur.

Tekel tütün depolarında senenin 12 ayında iş mevcuttur. Biz hususî sermayede çalışan işçiler ise senenin veya işverenin vaziyetine göre bazı seneler 6 ay çalışır, bazı seneler ise 8 ay çalışırız..»

«— Peki, dedim. Tekel senenin on iki ayında da işçisine iş temin ediyor da siz hususî sermayede çalışan işçiler niye sezon yapıyorsunuz?.»

«— Bunun bir çok sebepleri vardır. Fakat sualinizi şu cümle ile cevaplandırabilirim: İşverenin işine böyle geliyor.»

Bir başka işçi şunları söyledi:

«— Efendim! Birçok sebebi vardır. Vardır amma bence bunun başında, ham maddenin ihracı gelir.»

Muhatabım içini çekti ve sözlerine devam etti:

«— Otuz beş senedir tütün işçiliği yapıyorum. Bir ömür sayılır. Tütün sanayiinde memleketimiz Dünya Devletleri arasında yer almaktadır. Benim görüşüme göre, sezon belâsında kabahat yalnız işeverende değil, çünkü elindeki tütünün işletmesini bitirmiyen bir işveren deli olsa sezon yapmaz..»

Muhatabımın sözleri sertleşti:

«— Ham maddenin ihracı önlenmeli. Memleketimizde yetişen tütünler yine memleketimizde işlendikten sonra ihraç edilse, sezon belâsı da kalkar. Biz tütün işçilerinin de yüzü güler. Memleketimizde yetişen bir metaın işleminde yabancı işçinin karnı doyacağına Türk işçisinin karnı doyar. Bu vesile ile gün geçtikçe sayısı artan işsiz vatandaşlarımızı iş güç sahibi yapmış oluruz. İşsizliği önleyecek tek çare ham maddenin ihracının durdurulması ile kaimdir..»

Yazan: **Mustafa Gülirkin**

Bundan sonra Sendikacı arkadaşlar, iş yerindeki ağır iş şartlarına rağmen düşük yevmiye ile çalışan işçilerin sosyal ıztıraplarını anlattılar...

Sendikacı arkadaşlar yine aldıkları düşük yevmiyelerle bugün geçinemediklerini, bir de buna karışan ölü sezonda işsiz kaldıkları zaman karşılaştıkları bin bir çeşit ıztırapları acı dillerle anlattılar...

Tonga basma işinde çalışan hâmile kadınların zayi ettiği yavrulardan, acı sahneleri anlattılar.

Hepimiz sonsuz bir hüzün içindeydik, müsaadelerini isteyerek tütüncü arkadaşlarımın yanından ayrılırken, bu ve buna benzer branşlarda çalışan işçilerin sosyal ıztıraplarını bir nebze olsun dindirecek sezon belâsının önlenmesi için ne gerekiyorsa bir ân evvel yapılıp, binlerce işçinin yüzünün gülmesini candan temenni ediyordum.

İŞÇİ HAKKI

Haftalık Siyasî Müstakil Gazete

Gönderilen yazılar geri verilmez.

Yıllık abonesi 520 kuruş
Altı aylık 260 »

İlân Tarifesi

Başlık 20.00 lira
Resmî ilânların bir santimi 2.00 »
Kongre ilânları 7.50 »

Doğum, nişan, düğün ve ölüm ilânlarından hiç bir ücret alınmaz.

Basıldığı Yer:
Son Telgraf Matbaası

Emekliye ayrılan ihtiyar işçiler

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

tığı halde hâlen emekli aylıkları gönderilmemiştir. Bu durum Sendikaya şikâyet edilmiştir. Bu hususta müracaat ettiğimiz İşçi Sigortaları Kurumu Genel Müdürlüğünden aldığımız yazıda:

İlgili dairelerle muhabere halinde olduklarını, ve muhaberenin ne kadar müddet sonra nihayete erebileceğini bilmediklerini bildirmişlerdir.

Anlaşılıyor ki aradan beş ay gibi uzun bir zaman geçtiği halde, hâlen bu iş neticelendirilememiştir. Ve daha da neticeye varılamıyacaktır.

İşçi olarak çalıştıkları müddetçe aldıkları ücretlerile ancak kıt kanaat geçinip giden işçilerin işten çıkarıldıktan sonra aradan beş ay daha kazançsız geçinmeleri kendilerini ne kadar müşkül bir duruma soktukları aşikârdır. Sendika, durumun düzeltilmesini istemektedir.

(H. Y.)

Ayancık Orman işçileri

(Baştarafı 1. ci Sayfada)

çiler tomruğun metre küpüne karşılık 90 kuruş gibi son derece az bir ücret almaktadırlar. Bu 90 kuruşa karşılık işçiler tomruğu yıkmak, kabuk ve budağını almak, istenilen tarzda tomruklamak, kesinti başlarını muntazaman çevrelemek işlerini yapmağa mecburdurlar. Bir kısım işçiler de günde 150 veya 200 kuruş almaktadırlar. Manda ve öküzlerle, dekovil ve havaî hat istasyonlarına nakil işlerinde çalışanlar ise sık sık kazaya maruz kalmakta, yaralanmakta ve ölmektedirler. Bazan hayvanları ölenler de olmaktadır. Kimse bu işçilerle meşgul olmamaktadır.

(İ. S.)

Filyos Ateş Tuğlası işçileri toplulukla iş ihtilâfı çıkardı

Sendika, işçiler lehine çok esaslı taleplerde bulundu - Sendika başkanı Ankaraya gidiyor

Filyos, (Özel) — Filyon Ateş Tuğlası Sanayii Müessesesi İşçileri Sendikası ile Müessese arasında toplulukla iş ihtilâfı çıkarılmıştır. İşçiler şunları istemektedir:

1 — Bugünkü hayat pahalılığı dolayısiyle geçimlerini temin edemiyen işçilerin ücretlerine yüzde 50 zam yapılmalıdır.

2 — İç Yönetmelik değiştirilmelidir.

3 — Çocuk zamları 10 liraya çıkarılmalıdır.

4 — Yıllık ücretli izinler 15 gün olmalıdır.

5 — Hastalık yevmiyeleri 21 gün yarım yevmiye olarak değil bir ay tam ücretli olmalıdır.

6 — Öğle yemekleri iki kaba çıkarılmalıdır.

7 — Bütün Millî ve Dinî Bayramlarda ve hafta tatillerinde çalışmıyan işçilere tam, çalışanlara çift yevmiye ödenmelidir.

8 — Şehir dahilinde oturup evinde elektrik bulunan işçilere oda başına 5 kilovat saat bedava, bundan sonrası için de kilovat saati 5 kuruştan hesap edilmesinin temini cihetine gidilmelidir.

Bu iş ihtilâfının işçiler lehine neticelenmesi beklenmektedir.

Sendika Başkanı ve Yönetim Kurulu üyelerinin çalışması neticesinde bekâr işçiler için bir pavyon yaptırılmış ve istihsal primlerinin ödetilmesi kararlaştırılmıştır.

İşçilere yapılan bir çok haksızlıkların hâlâ önlenememesi yüzünden Sendika Başkanı Yaşar Urgancıoğlu bugünlerde Ankaraya gidecektir. (H. A)

Tekel işçileri

(Baştarafı 1. ci Sahifede)

zamlar bu suretle yüzde 52 nisbetinde geri alınmış demektir.

Sendikalar Birliği bu hususta Çalışma Bakanlığına bir yazı göndermiş ve durumun ıslahını istemiştir.

Diğer taraftan İzmir «Tekel İspirtolu İçkiler Sanayii İşçileri Sendikası» Başkanı Hasan Başaran da Gümrük ve Tekel Bakanlığına aşağıdaki yazıyı göndermiştir:

«İzmir Şarap ve İspirto Fabrikası İşçileri olan bizler on senedenberi her gün on bir saat çalışmak suretiyle efradı ailemizin infak ve iaşesini temin etmeğe çalışıyorduk.

1/10/1951 tarihinden itibaren haftada 48 saatlik normal mesaiye dönmemiz biz işçileri ziyadesiyle mağdur etmiş ve bu kış kıyamet gününde sefalete sürüklemiştir. Bu itibarla ya ücretlerimize bir mikdar zam veyahut ta kaldırılmış olan fazla mesainin tekrar ihdas edilmesi istenmiştir.»

Bakanlığın bu konuda vereceği cevap işçiler tarafından sabırsızlıkla beklenmektedir.

TEKEL GENEL MUDURU GELDİ

Tekel Genel Müdürü Kenan Yalter evelki gün Ankaradan şehrimize gelmiştir. Genel Müdür, işçilerin, kaldırılan fazla mesailer yüzünden azalan ücretleri hakkında henüz bir karara varılmadığını bildirmiştir. Genel Müdür bir hafta sonra tekrar Ankaraya gidecektir.

Grev tasarısı

(Baş tarafı 1 nci Sayfada

mahiyetteki toplantıda varılan kararları da nazarı itibara alan sendikalar mümessilleri tasarı maddelerinin dördünü iki saat münakaşa ettikten sonra aşağıdaki prensip kararlarına varmışlardır.

1. Grev hakkı hiç bir surette bertaraf edilemez.

2. Grev ilân etmek için hükûmet tarafından derpiş edilen 36 iş günü müddeti azamî bir haftaya indirilmelidir.

3 — Kıdem tazminatı, grevde yapılacak bir usulsüzlük yüzünden kesilmemelidir.

4 — İşverene geniş lokavt hakkı tanınmamalıdır.

Sendikacılar bundan sonra, bu prensip kararlarına riayet etmek şartiyle aralarında yedi kişilik bir komisyon seçmişlerdir.

Şeref Hivel, Zühtü Tetey, Süreyya Birol, Üzeyir Kuran, Mehmet Güler, İbrahim Bilge ve Mehmet İnhanlıdan teşekkül etmiş olan komisyon bu konudaki çalışmalara devam etmektedir.

Deniz, tarım ve basın işçileri için

(Baştarafı 1. ci Sayfada)

olan bu Bakanlığın, içinde bulunduğumuz iktısadî sisteme göre bugünkü vazifesi, gümrük idaresini bünyesinden ayırmak, hazineye mühim varidat sağlıyan tütün monopolüne verilecek hüviyeti esaslı surette tetkik etmek, diğer işlerini de muntazam bir tasfiye ameliyesine tâbi tutmaktan ibarettir. Bu yolda çalışmalara başlanmıştır.»

Cumhur Başkanı Bayar iş mevzuları üzerinde de durmuş ve şöyle demiştir:

«Bu yıl içinde işçilere hafta tatili ve umumî tatil günlerinde yarım ücret verilmesi esası kanunlaştırılmıştır.

Basın mensuplarının çalışma ve sosyal sigortalardan faydalanma şekillerini tanzim eden kanun tasarısı, Büyük Meclisin tetkikine sunulmuş bulunmaktadır. Bu tasarının kanunlaşmasiyle, fikir işçilerinin de durumları âdil bir nizama bağlanmış olacaktır.

İş Kanununun tâdiline ait tasarı ile, deniz ve tarım işçilerinin hukukî durumlarını nizamlıyacak olan kanun tasarıları önümüzdeki yıl içinde Meclise arzolunacaktır.

Son zamanlarda tarım işçilerinin durumu büyük ehemmiyet arzetmeğe başlamıştır. Tarım Bakanlığından bahsederken memlekete giren traktör adedine de işaret etmiştim.

Bu faydalı makinelerin memleketimizde çoğalması bizi, biri içtimaî, diğeri hukukî iki mühim mesele ile karşı karşıya bulundurmaktadır. İçtimaî kısmı, bir çok toprak işçisinin yer yer işsiz kalmasına taalluk etmektedir. İleride doğması muhtemel bir sosyal buhranın önüne geçmek için tarım işçileri tasarısında bu esaslı meselenin de yer bulacağını tabii addetmekteyim.

İş hayatının nizamlanmasında faal bir unsur olan Sendikalar gelişme istidadı göstermektedirler. 1950 yılında, sayıları 88 olan, ve (76) bin üyesi bulunan sendikalarımız, 1951 yılında, 162 ye çıkmış, ve üye sayısı (112) bin (800) ü bulmuştur. Bu yıl işçilerimizin hayati ehemmiyette bir ihtiyacına cevap veren hastalık sigortasının, 6 ilimizde tatbikine geçilmiştir.

Geçen yıl yürürlüğe giren ihtiyarlık sigortası kanununa göre, bu yıl yaşlı işçilerimize, ihtiyarlık aylığı bağlanmasına fiilen başlanmıştır. Malî kaynakları uzun vâdeli yatırma mevzuunu teşkil eden bu sigortanın, birikmiş ve birikecek fonlarından bir kısmının kurulacak yapı kooperatiflerine ikrazı için gerekli tedbirler alınmıştır.

İşçi Sigoratları sağlık tesisleri geniş ölçüde takviye edilmiştir. İşçilerimizin umumî hastalıklarına tahsis edilen yatak sayısı (600) e yükselmiştir. Ayrıca geçen yıl Bay Süreyya İlmen tarafından, kuruma hibe edilen Narlı Çiftliğinde (100) yataklı bir sanatoryomun inşası tamamlanmış, aynı yerde her türlü fennî tesisatı ihtiva eden (300) yataklı bir sanatoryomun da inşasına başlanmıştır. İstanbulda yapılmakta olan iki büyük dispanser de önümüzdeki yılın ilk aylarında hizmete girmiş olacaktır.»

Cumhur Başkanı Celâl Bayarın Grev ve Lokavt Kanun Tasarısı ile Sendikalar Kanununun tâdiline dair herhangi bir tasarının hazırlanışından bahsetmemesi bir kısım işçiler tarafından bu tasarıların Meclisin bu devresinde kanunlaşamıyacağı şeklinde yorumlanmaktadır.

Ankaradan verilen malûmata göre Cumhur Başkanının nutkunda bahsi geçen deniz, tarım ve basın işçileri için Kanun Tasarıları hazırlanmasına başlanmıştır. Basın mensupları, tek çalışma ve Sosyal Sigortalardan faydalanmaları için evvelce hazırlanan tasarıda bir çok tâdiller yapılması zarurî olmuştur. Yeni tasarının Meclisten ilk çıkacak kanunlar arasında olduğu bildirilmektedir.

İşçiler çalışma müdürlüğünden şikayetçi

(Baş tarafı 1 nci Sayfada

leri şikâyet edilenin yanında dinlemeğe kalkmaktadırlar.

1 — İş ihtilâfları sürüncemede kalmaktadır.

4 — İşçiler himaye edilmemektedir.

5 — Fabrikaların genel müfettişleri ile şikâyetlerin vuku bulduğu zaman yapılması istenen teftişlerde kusur görülmektedir.

Yaptığımız tahkikata göre bütün bu şikâyetler vârittir. Bunlara sebep de iş müfettişleri kadrosunun azlığı, bazı müfettişlerin liyakatsiz oluşu, iş yerlerinin dağınık bulunmasına mukabil Bölgenin elinde ve emrinde nakil vasıtalarının mevcut olmayışıdır. Bu arada iş ihtilâflarının gittikçe çoğalması neticesinde, kanuni 10 günlük müddet içinde bu ihtilâflar karara bağlanamamakta, bu da işçileri ürkütmekte ve «suç» un Bölgede olduğu hissini uyandırmaktadır.

Bu hususta gelecek sayıda bir tetkik yazısı neşredeceğiz.

Haydarpaşa Tesellüm İşçileri Sendikası Anatüzüğü

SENDİKANIN ADI:

Madde 1 — Haydarpaşa Tesellüm İşçileri Sendikası adı ile bir Sendika kurulmuştur.

SENDİKANIN YERİ.

Madde 2 — Sendikanın merkezi Üsküdar Duvardibinde No. 5 dedir.

SENDİKANIN AMACI

Madde 3 — Sendikanın amacı üyelerinin hak ve menfaatlerini korumak, mevcut kanunlar dairesinde iktisadî, içtimaî, medenî seviyelerinin yükselmesine çalışmak üyeleri arasında tesanüt ve her türlü yardımlaşmayı sağlamak ve üyelerin mahkemeler, Devlet daireleri özel ve tüzel kişiler nezdinde temsil etmektir.

KURUCULAR:

Madde 4 — Sendikanın kurucuları: Cevdet Özerdinç, Fahrettin Büker, Halil Ural'dır.

GİRME VE ÇIKMA

Madde 5 — Sendikaya girme şartları şunlardır:

(Sonu ve devamı Gelecek Sayıda)

MES'UT BİR EVLENME

M. Yavuz Lokantaşı büfecisi Hasan Kalay ile Ayten Cömertler evlenmişlerdir. Saadetler dileriz.

BÜYÜK HİKAYE

Bereketli topraklar üzerinde yaşıyoruz..

Tefrika No. 1 — **Yazan: Rüştü CEYHAN**

ÜÇ ARKADAŞ İŞ BULMAK İÇİN KÖYDEN YALA KOYULDULAR

Orta Anadolu'nun seksen hanelik köylerinden biri olan Çıplak köyünün bir kısım erkeği, o yıl da çalışmak üzere muhtelif istikametlere dağıldılar. Bir kısmı Kayseri Dokuma fabrikasına, bir kısmı Sıvas Çimento Cer atelyesine... İçlerinden üçü de Çukurova'ya inmeğe karar verdiler. Bu üç kişi, Iflâhsızın Yusuf, Köse Hasan, Pehlivan Ali köyde dipkapı komşuydular, beraber büyümüşlerdi. Tarlaya, dağa oduna beraber gider gelirler, birbirlerinden çokluk ayrılmazlardı. Iflâhsızın Yusuf bir sefer Sivas Cer atelyesinde iki ay hamallık etmişti. Ötekilerse köyden siftah çıkıyorlardı.

Omuzlarında beyaz torbaları, torbaların içlerinde işlemeli birer yün çorap, birer parça kaçak tütün, tandır ekmeği, lor peyniri, tirene indiler. Sivas'tan gelecek tiren, köyün iki buçuk saat ötesindeki ufacık istasyonda bir kaç dakika dururdu.

Uç arkadaş istasyona geldikleri zaman gece yarısıydı. Müthiş bir rüzgâr yeri göğü birbirine katıyordu. Yukarıda da kalabalık bulutlar... Gözleri fıldır fıldır dönen Iflâhsızın Yusuf, burnunun bir deliğini tıkayıp öbür delikten var kuvvetiyle hıhladı, burnunu nasırlı avucuyla sildi, sonra, yeşil bir fener tutan istasyon makasçısına:

«Oyle mi hemşerim, dedi, tiren geç mi gelecekola?»

Köse Hasan'la Pehlivan Ali makascının ağzına bakıyorlardı.

Karnı fena halde ağrımakta olan makascı:

«Ne zaman gelirse o zaman binersiniz!» dedi kulübesine yürüdü.

Köse Hasan'la Pehlivan Ali istasyon kulübesinin duvarına sırtlarını dayıyarak çömeldiler, Iflâhsızın Yusuf karşılarına bağdaş kurdu, cıgaraları yaktılar.

Bir oklavayı hatırlatan Köse Hasan:

«Uyuyup muyumıyak da..» dedi.

Iflâhsızın Yusuf:

«Deli olma lan, dedi, uyunur muyunurmuymş... Evelâllahın izniynen Çukurova'ya deyi çıktık...»

Pehlivan Ali, kısa kalın:

«Tabannarımızı sağlıcağnan bas saydık bir kerre Çukurova torpağna...» diye tamamladı.

Iflâhsızın Yusuf bu sefer burnunun öbür deliğinden hıhladı:

«Allah diyen neden geri kalmış? Basacıyk evelâllah, dabannarımızı da, govdelermizi de...»

Rasgele konuşmağa başladılar:

«Zorlu birer iş tuttukmuydu, eh gayri..»

«Allah bu. Bizi yurdumuzdan, yuvamızdan eden Allah...»

«Heye.. Bizi yurdumuzdan eden Allah... Her bir iş'te var bir keramet, dur bakalım!»

«Benim oğlan da cip sakarlandı bu yıl hani... Bıldır çellik gibiydi..»

«Ne din canım ne din.. Benim İmne de kulağasma.. Ekinnere kara kurt dadandı, kız elden getti tüm..»

Birdenbire gök yarılır gibi oldu, mavi bir şimşek çaktı.

Haksızsın Yusuf:

«Hak şüküür! dedi, bizim hemşerilerin pâlikesini deyivirdiler, hanı pek tevâtirmiş!»

«Oyle ya, bize yaban gozüynen bakmaz a..»

«Bakar mı.. Allah hemşerimiyin yokluğunu gostürmesin!»

«Amiin!»

Gece yarısını bir saat geçe, yağmurun aşırı hızlandığı bir sıra, uzaklardan düdük öttürerek gelen ve bir lâhza duracak olan tıkabasa tirenin üçüncü mevki kompartımanlarından birine, yarı ıslak, bindiler. Tiren omuz omuzaydı. Beyaz torbalarile yorganlarını aptesânenin kapısı önüne koyup, oturdular. Birer cıgara yaktıktan sonra, Pehlivan Ali efkârlı efkârlı eli kulağa attı:

«Enginli yünsekli kayalarımız
Gamınan yoğrulmuş binalarımız
Doğurmaz olaydı analarımız
. . . . »

ŞEHİRLİDEN İLK KÜFÜR

Ertesi gün öğleye doğru Adana'ya indiler. Hava açıktı. Sarı yaprakları önüne katan sert bir rüzgâr esiyordu. Beyaz torbaları ve kıvrılıp birer sicimle omuzlarına asılı kirli yorganları, istasyonu şehre bağlayan asfalt caddenin beton kaldırımı üzerinde, kendileri gibi şehre inen yaya yolcularla birlikte, asfaltın iki kenarındaki şirin köşklere baka baka yürüyorlar, konuşmuyorlardı. Adana'nın en işlek yerlerinden biri olan Dörtyolağzı'na geldikleri zaman, Iflâhsızın Yusuf durdu:

«Nirye gideciyk burdan?»

Köse Hasan'la Pehlivan Ali öyle dalmışlardı ki..

Köse Hasan:

«Vallaha nebliym? dedi.

Pehlivan Ali, o sıra asfaltın üzerinde bir baştan bir başa kayan pırıl pırıl bir taksinin arkasından bakarken omuz silkti.

Iflâhsızın Yusuf:

«Beri bakın, dedi, şeher kısmının adamı köylüyü cin çarpar gibi çarpar. Hımbıl oldun mu yandın! Adam dediğin delinmedik kabağa girmeli!»

Tam bu sırada yanlarından geçmekte olan «Lenger şapkalı» bir kıravatlının peşinden seğirtti.

«Evendi, evendi.. dedi, hanı biliyon mu, biz bu Çukurova'ya çalışmıya geldik, siftah. Bizim hemşerimiz olur kendi, pâlikesi var da...»

Adamla omuz omuza yürüyordu. Adam şöyle bir baktı, yoluna devam etti.

«......... hani ne de olsa, hemşerinin kötüsü olmaz da...»

«Sokulma be, dur geri, hayvan!»

«Huylanma evendi, hanı biz koylüyük de...»

Adam komisyoncu kâtibiydi. Iki saate kadar boşaltılmadığı takdirde otuz üç lira ardiye binecek bir kireç vagonunun tahliyesi için istasyona gidiyordu.

«Hemşerinin avradını...» diye söğüp yürüdü gitti.

Yusuf bakakaldı. Köse Hasan'la Pehlivan Ali yanına sokulunca, gidenin arkasından:

«Ilâha boyun devrile! dedi, şeher adamı değil mi?»

Tekrar Dörtyolağzı'na döndüler. Köşebaşındaki kahvenin önünde, çember sakallı bir ihtiyar şalgam içmekteydi. Yusuf:

«Şo herif hoca ellâham, dedi, hocalar eyi olur... Varak ondan sival edek!»

Ihtiyara sokuldular. Yusuf:

«Oyle mi hacı emmi?» dedi.

Çember sakallı ihtiyar, gözlüğünün üstünden Yusuf'a baktı:

«Ne var?»

Içtiği şalgamın parasını verdi. Yusuf:

«Zâtinize bi şey danışacağdık... Hemşerimizin pâlikesini sival edeceğdik zâtinizden...»

Yusufu gözden geçiren ihtiyar:

«Siz hangi köyden olursunuz?» Hasan'la Ali de sokulmuşlardı. diye sordu..

«Biz mi? Biz Cılbak koyünden oluruk...»

«Yaaa... Desene ki hemşeri çıktık! Ben de Pınarbaşından olurum...»

Iflâhsızın Yusuf çember sakallının ellerine sarıldı.

«Lan, dedi, Alı lan, Hasan, gelin lan ne duruyonuz? Bak hemşeri çıktık... Pınarbaşından olurmuş... Ilâha hemşerim, Allah seni bize karşı çıkarttı, Allah...»

«Demek Çıplak'tansınız? Burya niye geldiniz?»

Yusuf:

«... hani bilmez değilsiniz a, sen de mâdem bizim oralardan olurmuşsun.. Bu yıl kulağasma, mahsil pek olmadı. Buğdaylara karamuk da indi, kurt yedi tüm. Bi de öşür bindi mi sana, elimizde avcumuzda ne var, ne yok kara kara kuşlara kaptırdık!»

«Benim de bellenecek bir bağım vardı ya... Neyse.. Demek hemşerinizin pâlikesini deyi geldiniz.. Iyi ettiniz a, hemşeriniz dırnaksızın biridir ha! Şimdi, şurdan şöyle gidin, amma sağa sola bükülüp mükülmeyin, dosdoğru! Karşınıza tiren vagonları çıkacak, kara vagonlar.. Vagonları geçin, sağa sapın, solda, duvarları sarı badanalı, bacalı yer, kime sorsanız gostürdür...»

Iflâhsızın Yusuf çember sakallının ellerine gene sarıldı, tekrar tekrar öptü, dua etti. Hasan'la Ali öteden yaban yaban bakıyorlardı. İşmâr etti ki, onlar da öpsünler. Onlar da öptüler. Sonra üç arkadaş, çember sakallının târif ettiği yoldan yürüdüler, sora sora fabrikayı bulup ta fabrika kapısına geldikleri zaman fabrika kapısı üzerindeki yuvarlak saat onbiri gösteriyordu. Yarım saat sonra işbaşı yapacak amelelerin uğultulu kalabalığı, inceli kalınlı seslerle haykırışan satıcılar... Uç arkadaş bu kaynaşmayı bir kenardan seyrettiler. Kendileri gibi üstbaşları paramparça, herşeye şaşkın şaşkın bakışan yaylâ memleket uşakları o kadar çoktu ki.

Köse Hasan dirseğiyle Iflâhsızın Yusuf'u dürttü:

«Bunnarın hepiciği de mi iş içun bekleyor ola?»

«Vallaha nebliym kardaş, dedi Yusuf, zahar ki...»

On bir buçukta dışardaki ameleler işbaşı yapmak için fabrikanın «Amele kapısı» ndan girdiler. Birdenbire ortalık tenhalaşır gibi olduysa da, az sonra yerlerini işbaşı yapanlara bırakıp, işten çıkanların kalabalığı fabrika önünü gene doldurdu. Tozlu ve yorgun işçilerden çoğu kooperatifin bakkalına, kasabına, manavı veya berberine uğruyor, kadınlar, kızlar, çocuklar küme küme gidiyorlardı.

Paydos olanların şamatalı kalabalığı çekilince üç arkadaş kendilerini hatırladılar. Söze gene Iflâhsızın Yusuf başladı:

«Beri bakın hele... Geri durmaynan hiç bir şey ütemek...

Köse Hasan:

«Sokulak sokulak..» diye Pehlivan Ali'yi elinden çekti, Yusufun arkasından yürüdüler.

Fabrikanın demir kapısını kapamakta olan kaba bıyıklı Arnavut kapıcıya bakarak Iflâhsızın Yusuf:

«Şorda, dedi, bakkal var. İki paket Köylü alak da yandan sıkışdırak kapıcıya..»

Pehlivan Ali:

«Alak alak..» dedi.

Köse Hasan yere tükürdü. Cevap vermedi, lâkin o da taraftardı. Iflâhsızın Yusuf yanağındaki yara yerini kaşıyarak:

«Neden dirsen, şeher adamı yeyime alışgın olur pek!»

Aralarında para topladılar. Yusuf cıgaraları yandan sıkıştırırken, hemşerilerinin yanına salıvermesi için kapıcıya fısıldıyacaktı.

Yusuf bakkala taraf giderken, Pehlivan Ali arkasından seslendi:

«Yusuf lan, beri bak hele.. Bi kutu da kirbit al bakalım nolacağsa...»

Yusuf kooperatif bakkalına girerken, Köse Hasan Pehlivan Ali'yi çekti:

«Yusuf cuvaraları verirken, dedi, biz de yanında bulunak! Neden dirsen, hepiciğmizinki de bi epmek derdi. Cuvaraları ben viriyom ne dirde kapıcının gözüne o girer, hoşafcı!»

Pehlivan Ali:

«Essahdan da ha!» dedi.

Yusuf cıgaraları götürürken ötekiler yanısıra yürüdüler. Yusuf kapıcıya sokuldu. Arnavudun kaşları derhal çatıldı:

«Abe nestersin? Dur geri!»

Yusuf boynunu büktü, iki yanını kolladı, sonra cıgaralarla kibriti, o değilden, uzattı:

«Hanı mâlûm ya.. Biz garibik de.. Bu cuvaraları al da.. Bu pâlikenin sâbı bizim hemşerimiz olur da...»

Cıgaralara hırsla bakan Arnavut kıpkırmızı kesildi.

«Sen ha? dedi, bana ha? Edersin cesaret vermeğe rüjvet ha?»

Iflâhsızın Yusuf şaşırdı. Cıgara paketlerinden birisi yere düştü. Pehlivan Ali'yle Köse Hasan kenara çekildiler. Yusuf düşen paketi aldıktan sonra:

«Huylanma evendi, dedi, malûm ya, biz koylüyük de hanı... Cılbak koyünde noluruk... Bilemedik... Huylanma. Şeherde âdet usil böyle belledik...»

Kapıcı uzun bıyığını bura bura kapı önünde dolaşmağa başladı. Bir ara başını salladı. Sinirli sinirli:

«Pa, dedi, verir rüjvet be!»

Uç arkadaş kenara çekildiler. Pehlivan Ali:

«Şo kayfeye oturak bâri!» teklifinde bulundu.

Yusuf:

«Aman deyim kardeş, diye mâni oldu, harçlığmız tükenir mükenir de... Işimizi sağlamlıyak da bi güzel...»

Oğleden sonra saat ikiye kadar fabrikanın ordaki top ağaçlardan birinin altına oturup beklediler. Neyi beklediklerini bildikleri yoktu. Yalnız, düşünüyorlardı ki, hemşerileri nasıl olsa gelecek.

Iki buçuğa doğru, fabrika sahibinin fevkalâde şık, mavi otomobilli karşıdan görününce, Arnavut kapıcıyı bir telâştır aldı. Ordaki başıboşları kovdu, fabrika kapısının demir kanatlarını iyice açtı, caketinin eteklerini yanlara çekti, iliklenmemiş çengeli olup olmadığını yokladı, sonra kapının içinde esas vaziyete geçerek put kesildi

Otomobil hızla geldi, yavaşladı. Fabrika kapısından girerken, kapıcı Arnavut yerlere kadar eğilerek ağasını selâmladı.

Iflâhsızın Yusuf Pehlivan Ali'yi dirseğiyle dürttü. Otomobili göstererek:

«Valiydi ha!» dedi.

Bütün gün beklediler. Yusuf bir kaç sefer yalvaracak olduysa da, Arnavut tersledi.

Yusuf:

«A, dedi, bi salsa yâni... Ustbaşından töbe korkum yok ya, ne fayda...»

Köse Hasan:

«Heye, dedi, bi habarı olsa hemşerimizin... Hemşerimiz değil mi? O da bizcileyin koylü, halımıza acınırdı...»

«Vallaha...» dedi Pehlivan Ali.

Yusuf birinde gene sokuldu:

«Evendi, dedi, kulun olam, yolunda ölem, dabannarıyın altını öpem... Hanı biliyon mu, bi salsan yâni...»

Arnavudun elerine sarılmak istedi. Beriki çekti.

«Abe, dedi, olmaz dedik... Bozamam disiplinini favrikamın! Çekil kenara...»

«Kurbanın oliym...»

Olmaz dedik be, olmaz dedik... Bilmezsin nedir disiblin!»

Yusufu omuzundan itti.

«Kurbanın oliym evendi!»

«Çekil derim!»

«Allah çoluğunu çocuğunu...»

«.........!!!»

Yusufu kuvvetle itti, tekmeledi. Çaresiz kalan üç arkadaş top ağaçlardan birisinin altına oturup ne yapacaklarını müzakereye koyuldular.

Ah bi salsa, diyordu Yusuf, bi salsa yâni...»

Köse Hasan:

«Ermeni gâvırından beter... Töbe imana gelmiyor be...»

Pehlivan Ali:

«Nöreciyk? dedi, nerde yatacıyk?»

Köse Hasan:

«Burda yatarık... dedi, han parasında nne de kurturuk...»

Iflâhsızın Yusuf:

«Ah, diye tekrarladı, bi salsa yâni, töbe böyük sözüme...»

Ortalık iyice kararınca top ağaçlardan fabrika kapısına en uzağının altına çekilip bağdaş kurdular. Torbalarından ekmek, peynir çıkarıp karınlarını doyurdular, bol bol cıgara içtiler, aydınlık gökte biribirini kovalıyan kirli bulutlara baka baka köy tekerlemeleri çektiler. Pehlivan Ali sonunda eli kulağa attı, ufaktan ufaktan türkü bile söyledi.

IŞÇI KHVESINDE FABRİKA LISANINI ÖĞRENMEK İSTEDİLER

Gece yarısında yedekler, yâni vardiya değişirken, işe girip çıkanların kalabalığını seyrettiler. Sonra yavaş yavaş el ayak çekildi, ortalık tenhalaştı. Uç arkadaş yorganlarını serip, beyaz torbalarını da yastık yaparak, oracığa kıvrılıverdiler. Sabaha karşı kuvvetli bir yağmurla uyandılar. Yağmur öyle iniyordu ki.

Yusuf:

«Şu kafeye girek bari, nörek...» dedi.

Ortalık iyice ışıyana kadar yağmur hiç dinmedi. Etraf selsele gittikten sonra siyah bulutlar sıyrıldı, güneş doğdu. Sokakta yalın ayaklı çocuklar paydalandı.

Uç arkadaş çaylarını içip, çayhane mangalının marsık tüten ateşinde, ıslak üstbaşlarını kuruturlarken, yanıbaşlarında ufak tefek, kuru bir ihtiyar, konuşulanları dinliyor, arada başını sallıyarak gülümsüyordu. Iflâhsızın Yusuf Pehlivan Aliyi dürttü, usullacık:

«Beri gel, dedi, dert illet sâbı!»

Pehlivan Ali sandaliyesini çekti. Ufacık ihtiyar, güçlü kuvvetli Ali'ye kahırlı kahırlı baktıktan sonra:

«Ne kaçtın? dedi, illetim bulaşır diye mi?»

Pehlivan Ali ufacık ihtiyara suçlu suçlu baktı. Ihtiyar içini çekti:

«Eeeeh... fabrika bu, girin de görün. Bu illeti ben babamın evinden getirmedim amma, ne fayda, taksirat!»

Berikiler ufacık ihtiyarın fabrika adamı olduğunu anlamışlardı. Ondan «Fabrika dilini» öğrenmek için, konuşma kapısı açtılar.

Ufacık ihtiyar:

«Bu fabrikaya, dedi, bu cenabet fabrikaya o naltı yıl emek verdim yallah deyince. Ne dişim kaldı, ne işim. Işletirler, işletirler, işe yaramadın mı, yallah, kapı dışarı...»

VE FABRİKA DOKTORU

Ve anlattı:

On sekiz sene evvel Karamanın bilmem ne köyünden kalkıp gelmiş. Ilk zamanlar odun yarmış, omuzunda teneke sokak sokak gazyağı satmış, arkasından yolu fabrikalara düşmüş. Sulu kozacılık. kütlücülük, derken balyalara pamuk basmış, en sonunda iplikhane. Iplikhanede keskesci dedikleri masuracılık, bankoculuk, oradan dokumahaneye atlamış. Uç ay evveline kadar dokumalarda işçi imiş, iki tezgâha bakıyormuş.

«...... nereden de kaptım bu illeti bilmem ki... Fabrika doktoruna vardım, dedim beyim ateş geliyor, kan tükürüyorum, nefesim kokuyor. Nereden dedim, dilim tutulaydı da demez olaydım.. Iki tık tık, bir pık pık, sende dedi verem var. Bu vaziyet karşısında çalışamazsın. İşi derhal bırak, istirahat et, kendine iyi bak!

Dedim, beyim, istirahat edecek, çalışmadan kendime iyi bakacak param olsa, bu tozun toprağın içinde ne işim var? Anlamam, dedi dayattı. Anan yahşi, baban yahşi, tövbe. Le' dedi herif Arabın hesabı, illâllah demez. Vay ayağım kırılaydı da yanına varmıyaydım. Ben bilmiyor muydum bende ince hastalık olduğunu? Biliyordum, biliyordum amma, nereden yanıldım şaştım da vardım yanına gazebin

(Devamı var)

Kurulacak Tekstil Federasyonu

Istanbul Tekstil ve Örme Sanayii Işçileri Sendikası Türkiye çapında bir Federasyon kurma kararı vermiş ve bir Anatüzük hazırlamıştır. Mezkûr Sendika Başkanı Bâhir Ersoy, Federasyon Anatüzüğü hakkında Anadoludaki Tekstil Işçi Sendikalarına izahat vermek için Anadoluda tetkiklere çıkmıştır.

Bâhir Ersoy bir muharrimize şunları söylemiştir:

«— Uzun zamandanberi üzerinde çalıştığımız «Türkiye Tekstil Sanayii İşçileri Federasyonu» nun Anatüzük tasarısını hazırlamış bulunuyoruz. Anadoludaki kardeş Sendikalarla bu tüzük tasarısı hakkında görüşmek için Bursadan gelen heyet ile birlikte seyahate çıkmış bulunuyoruz. Hereke, Kayseri, Malatya, Gaziantep, Adana, Tarsus, Ereğli, Nazilli, Uşak, Isparta, İzmir ve Gemlikte gerekli temaslar yapılacaktır.

Bazı şehirlerde aynı iş kolundan iki, üç Sendika vardır. Bunların da bir tek Sendika halinde toplanmalarına çalışacağız. Kuracağımız Federasyonun merkezi Istanbul olacaktır. Diğer iş kollarında Federasyonlar da kurulduktan sonra Türkiye Işçi Konfederasyonunun kurulacağını tahmin ediyorum.»

Bâhir Ersoyun Anadolu seyahatine Sendikalar muhitinde büyük bir önem verilmektedir.

Gecekondunun sefaletini bir sarayın rahavetinde dile getirmek imkânsızdır

Adı Işıkpalastır, gaz lâmbasile aydınlanır. Kapısında Bereket Palas yazılıdır,- içeride kuru fasulye kaynar. Ferah Palasın odaları tabutluktan farksızdır. Şen Palasta suratlar bir karış. Sıhhat Palas verem yatağı. Bunlar palas serisi.

Bir de Saraylar serisi var. Kervansaray, Kitapsaray, Aksaray, Ayvansaray ve İşçi Saray.

KervanSaraya bizim kârvanlar konamaz. Kitap saraya kitaplı girer kitapsız çıkarız. Aksaray simsiyah çamur deryasıdır. Ayvansaray Fatihin İstanbula giriş devrini yaşar. Ya işçi sarayı nicedir?

Gecekondu realitesi yanında bu saray tâbiri insana şimşir tarağı hatırlatıyor ve bir de ayranı yok içmeye..

Ucretler düşük, ücret mücadeleleri zayıf ve başarısız. İşsizlik veremle beraber gırtlağımıza sarılmış. Hayat seviyemiz gecekondudan da aşağı. Başı boş bir istihlâk anarşisiyle başbaşa bırakılmışız, henüz gıda maddelerini alabileceğimiz bir kooperatife sahip değiliz. Mesken dâvamız henüz tohum halinde. Sendikacılığımızın inkişafı rakamlar ve adetlere bel bağlamış. Rakamcılık keyfiyeti öldürüyor, usulcülük esası.

Yürürlükte bulunanlarla yü-

Yazan :

Münip Koçoğlu

rürlüğe girecek kanunlar, denetmeler, yönetmeler, tüzükler, geller gitler ve bir yığın itişip kakışmalar arasında bunalmış bir haldeyiz. Herkes bir tarafından tutmuş çekiştiriyor. Hangisinden ve neresinden başlıyacağımızı bilemediğimiz gibi bildiğimizi de ortaya koyamıyoruz. Kongrelerde ateş gibiyiz, iş yerlerinde boynumuz kıldan ince, ilgililerle temasta ise önümüz ilikli ve kollarımız sarkık. Yapılanlar yapılacakların yanında çocuk oyuncağı.

Fedakâr ve namuslu sendikalistlerimizin arttığı muhakkak, fakat tempo deve yürüyüşünde. Çoğumuz kulaktan dolmayız. Hâlâ his ve heyecan halindeyiz. Bilgiyle silâhlanamıyoruz.

Şekle o kadar bağlnaıyoruz ki işin ruhunu kaybediyoruz. Olup bitenlerle sıkı sıkıya ve günü gününe değil pamuk ipliğiyle ve canımız yandığı müddetçe bağlıyız. Alttaki sıcaklık yukarılarda soğuyor. Yukarının bilgisi inhisarcı ve aşağı inemiyor. Prensip ve program noksanlığımız var.

Işte bütün bunlar gide gide gidip saraya dayanıyor. Davayı ış yerlerine ve işçi evlerine götüremiyor da, idare heyetlerini saraya götürüyoruz. İşçi sınıfımız saraya değil saraylara lâyıktır. Fakat...

Garsonlar için açılan başarılı bir kurs

Iş ve Işçi Bulma Kurumu ile şehrimiz Lokanta, Otel ve Eğlence Yerleri Işçileri Sendikasının işbirliği ile dün «Garson Kursu» açılmıştır. Sendika Merkezinde saat 15 de toplanan Kurs öğrencileri 46 kişidir. Bunlar arasında Hukuk Fakültesinden 3, Tıbbiyeden 1, Lise mezunlarından 7 kişi ve Kollej mezunlarından bir Bayan bulunmaktadır.

Iş ve İşçi Bulma Kurumu Müdürü Doktor Ekmel Zadil bu kursların, fasılalarla açılacağını ve beş sene içinde bir hayli mezun vereceğini söylemiştir.

Dün açılan Kurs 7 ay sürecek ve her gün öğleden sonra muhtelif lüks müesseselerin salonlarında nazarî ve amelî dersler halinde yapılacaktır. Kollej mezunu Bayan Semiha Güneş daha şimdiden iş bulmuştur. Vagon - Li Müessesesi, Garson Kursundan mezun olur olmaz Kollej mezunu garson Bayana iş vereceğini ve isterse hemen kunturat yapacağını söylemiştir. Yine kursa yazılmış olan Hukuk Fakültesi talebelerinden bir gence de lüks otellerden birinde garsonluk yapması teklif olunmuştur. Lise mezunu olan 7 kurs müdaviminden üçüne de birinci sınıf bir gazino sahibi iş teklif etmiştir. Yıllardanberi hayatlarını garsonlukla kazanmakta olan, fakat okul mezunu olmıyan vatandaşlar; yüksek tahsil gençlerinin garsonluğa bu derece alâka göstermesi karşısında şöyle demektedirler:

— Amerikada, Avrupada Üniversite mezunu gençlerin garsonluk yaptıklarını işitiyorduk. Şimdi bunu memleketimizde de görmekle mesleğimizin taalisi bakımından memnunuz. Fakat endişemiz şudur: Yarın öbürgün bu kabîl yüksek tahsilli garsonlar çoğalırsa ve bu usul sür'atle genişlerse tahsilsiz olan biz emekdar garsonlar ne yapacağız?... Diplomasız gençler bundan sonra garsonluk mesleğine hiç alınmıyacak mı? Tahsilsiz olanlara hiç garsolnuk yaptırılmıyacak mı?... Ilgililer bu endişenin şimdilik yersiz olduğunu söylemekte ve ikinci, üçüncü sınıf müesseselerin çokluğu karşısında diplomasız, tahsilsiz garsonların kolayca iş bulabileceklerini beyanla şunları söylemişlerdir:

— «Belki senelerce sonra garsonlukta diploma şart olacaktır. Gayemiz her garsonu kurstan geçirmektir.»

Kursta dersleri şehrimizin tanınmış dört meşhur metrdoteli verecektir.

Sümerbank, ev yaptırmak isteyen işçilere yardıma karar verdi

Beykoz Deri ve Kundura Sanayii Işçileri Sendikasının yıllık Kongresinde, İstanbul Işçi Millet Vekili Ahmet Topçu da söz aldı.

«Türk işçisinin kendi dâvasına karşı göstermiş olduğu yakın alâkaya bir defa da bu kongrede şahit olduğunu söyledi. Mesken meselesi üzerinde yeni iktidarın ehemmiyetle durduğunu belirtti ve dedi ki:

«— Sigortalar hakkındaki şikâyetlerimizi Sigortalar Kurumunun yıllık Genel Kurul toplantısında bulunmak üzere Ankaraya gönderdiğiniz işçi arkadaşlarımıza anlatınız.

Ihtiyarlık Sigortasının 40 ncı maddesinin düzeltilmesi ve kıdem haklarımızın zayi olmaması için bu sene çalışacağım.»

Ahmet Topçu Grev Kanununa temas ederek şunları söyledi:

— «Grev işçinin hürriyetidir. Tasarının tam bir Demokrasinin mânasını ifade edecek şekilde çıkmasına çalışacağız.»

Bu ara Fabrika Müdürü söz alarak, dedi ki:

«— Arkadaşlar! Size bir müjde vermek için kürsüye geldim. Bir zamanlar mesken dâvası hakkında uzun uzun konuşmuş ve bir işçi evinin 4,000 liraya mal olacağı neticesine varmıştık. Fakat Banka tavassutu ile yapılacak bu evler için ilk ağızda 1000 lira bulmak gerekiyordu. Şimdi bu işe teşebbüs edecek işçilere Sümerbank 15 yıl vade ile 600 lira verecektir. Geriye toprak meselesi ile 400 lira kalır. Yapı Kooperatifiniz var. Bu 400 lirayı oradan temin edebilirseniz dâva halledilecektir.

Toprak meselesi için de Millet Vekilimiz bize ümit verdiler. Fabrikanızın etrafı arsalarla çevrilmiştir ve bu arsaların hepsi Emlâki Milliyeye aittir. İnşaallah gelecek kongrenize geldiğinizde sizi bu kadar üzen bu mesken dâvasını halletmiş olursunuz.»

Bu müjde büyük memnunlukla karşılandı.

Şişe ve Cam Sanayiinden Fethi Unal söz alarak şunları söyledi:

«— Hepimiz işçiyiz, bize el uzatan, dâvamıza alâka gösterenleri başımızın üstünde taşırız. Bazan duyuyorum: «Işçi ne versen takdir etmiyor» diyorlar! Biz bunu aslâ kabul etmiyoruz. Işçiyi kim severse biz onu babamız olarak tanırız.»

Bu işçi grev meselesine de temas etti. Grev Kanununa yabancı bir ideoloji tesiri altında yapılacak grev için idam cezasının konulmasını ve bu hali temiz Türk işçisinin her zaman arzu edeceğini bildirdi. Kongre bitmek üzere iken Osman Incigürsu tarafından Kongre Başkanlığına bir takrir verildi. Sabık Yönetim Kurulundan Sendikaya borcu olup da inkâr edenlerin isimlerinin açıklanması istenildi.

Sendika Başkanı Emin Aklıerenin okuduğu senetlerde Hüseyin Aslantürk 6, Ali Ergin 10 Ali Belen 43, Emine Yazıcıoğlu 142 lira 82 kuruş, Süleyman Eser 34,90 kuruş borçlu görünüyordu.

Böylcee Kongreye son verildi.

KONGREYE DAVET

İstanbul Kibrit ve Ağaç Sanayii İşçileri Sendikası Büyükdere Kibrit Fabrikası:

Kibrit ve Ağaç Sanayii İşçileri Sendikası Genel Kurulu senelik toplantısı 24/11/1951 Cumartesi günü saat 13 de Kibrit fabrikası işçi lokalinde yapılacaktır. Bilgi edinilmesini rica ederim.

GÜNDEM :

1 — Çalışma raporunun okunması,
2 — Hesap raporunun okunması,
3 — Denetim kurulu raporunun okunması,
4 — Yönetim Denetim, Haysiyet Divanının ibrası,
5 — Seçimler,
6 — Dilekler,
7 — **Ekonoma raporunun okunması,**
8 — Yardım kolunun teşkili.

Yönetim Kurulu Başk.
Mehmet Celemeoğlu

Ücretlerine zam istiyen işçiler

Tekel Işçilerinin fazla mesailerinin kaldırılması üzerine müşkül bir vaziyete düşen bu vatandaşların ücretlerine zam isteğinde bulunduklarını yazmıştık. Henüz bu iş neticelendirilememiştir. Işçiler Bakanlığın ilgilisini beklemektedirler. Diğer taraftan mensucat işçileri de hayat pahalılığı karşısında zorluk çektikleri beyaniyle zam istemektedirler. Ezcümle Tekstil ve Örme Sanayii Işçileri Sendikası beş iş yerinde işçilerin ücretlerinin arttırılması için toplulukla iş ihtilâfı çıkarmak için tetkiklere başlamıştır.

Bu iş yerleri şunlardır: Mahmutpaşada Avram Ben Mayer Fabrikası, Kuruçeşme Tekstil Fabrikası, Yedikule Gabriyel Gabriyeloğlu Fabrikası, Maltaoğulları Mensucat ve Kaplanca Mensucat Fabrikaları.

Sendika, bu iş yerlerindeki ihtilâfları bugünlerde Bölge Çalışma Müdürlüğüne aksettirecektir.

Hukuk KÖŞESİ

iş kanununun küçük işyerlerine de teşmili

Iş Kanunu mahiyeti itibariyle yolunda işliyebilmesi için günde en az on işçi çalıştırmayı icap ettiren iş yerlerine ve buralarda çalışan işçilerle bunların işverenlerine tatbik edilmektedir. Bu kanunun memleketimizde imtiyazlı bir işçi zümresi vücude getirdiği muhakkaktır.

Hatırladığımıza göre; Milletlerarası Çalışma Bürosunun 1938 de Milletlerarası Çalışma Konferansına sunduğu bir raporda bu dâva ele alınmış ve küçük iş yerlerinin bu derece geniş ölçüde Iş Kanunu şümulü dışında bırakılmasının mahzurları belirtilmişti.

Iş Kanunu neden bütün iş yerlerine tatbik edilmiyor?

Bunu iki kategoride mütalea etmektedirler:

1 — İş yerindeki işçi sayısı on kişiden azdır.

2 — İş yerindeki elektrik enerjisi düşüktür.

Bu sebeplerle devletin mürakabe teşkilâtını genişletmesi doğru değildir.

Halbuki küçük iş yerlerinin Iş Kanununa mutlaka tâbi tutulmasını gerektiren âmiller küçümsenmiyecek kadar fazladır.

Bir kere küçük iş yerleri muayyen mükellefiyetler dışında bırakılınca büyük işletmelerin mamulleriyle gayrihukukî bir rekabete girişmiş olur. Bazı iş kollarında bu rekabet ciddî bir şekil alır ve zararı yine büyük işletmelerde çalışan işçilere dokunur.

Sonra küçük iş yerlerinde çalışanlar kanun himayesnden mahrum bırakılmakla bir başka yönden kanun himayesine alınmış olur. Şöyle ki:

Iş Kanununun gerektirdiği çalışma şartları tatbik edilmemekle işçilerin yıpranması ve hastalanması kolaylaştırılmış olmaktadır. Çalışma Bakanlığının, kendi üzerinden attığı mükellefiyetler, bu defa Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına ve bu Bakanlığın mevzuları ile meşgul olan Sosyal Kurumlara intikal etmiş oluyor. Yani Iş Kanununun himayesinden mahrum olan vatandaşlar hastalanarak, hem de tedavisi son derece masrafa bağlı olan vereme tutularak bir başka cepheden devlet yardımına muhtaç oluyorlar. Bu ise modern hukuk anlayışının izah edemiyeceği bir hatadır.

Bize kalırsa küçük iş yerlerinin Iş Kanunu şümulüne alınması dâvası halledildikten az sonra Çalışma Bakanlığının korktuğu «mürakabe edememek» mucip sebebini ortadan kaldırmak kolaylaşacaktır. Işverenler, muayyen kanunî mükellefiyetlerden kurtulmak için iş yerini parçalamağa zorlanma sebeplerinin kalktığını görünce işletmelerini birleştirecek ve genişletecektir. Böylece küçük işletmeler yerlerini büyük işletmelere terkedeceklerdir. O vakıt Bakanlık on binlerce iş yeriyle değil, bine yakın iş yerini kanun kapsamına almış olacaktır. Böylece sıhhatleri tehlikede olan on binler yerine, sağlıklarına kolaylıkla itina edilme imkânı bulunan fabrikalar teessüs edecektir.

Iş yrelerini hukukî müsavata tâbi tutmak, işçilerin sağlığı, büyük işletmelerde çalışanların istikballeri bakımından faydalı sonuçlar verecektir.

TEŞEKKÜR

Büyükdere Kibrit Fabrikası Işçileri Sendikası Yönetim Kurulundan Abdullah Kaçardan aldığım bir mektupta şu haber bildiriliyor:

Sarıyerde eczacı Keğâm Seven, Istinye Gemi Işçileri Sendikasının yaptığı sünnet düğününe bir yardımda bulunmuştur. Sendikanın bu eczaneden aldığı ilâçların tutarı olan 54 lirayı aynen Sendikaya bağışlamıştır.

Bu eczacının gösterdiği iyi niyet biz Sendikacıları memnun etmiştir.

Hayısever eczacıya teşekkür edilmektedir.